

INTERNATIONALE HOUTMARKTONTWIKKELINGEN

Elk najaar komen deskundigen in Geneve en Yokohama bij elkaar om de ontwikkelingen op de internationale houtmarkt van rondhout, gezaagd hout en houten plaatmaterialen te bespreken en het beleid voor de toekomst uit te zetten. In Genève constateerde men onder andere voor het afgelopen jaar een voortgang van de heftige fluctuaties in de markt. Niemand heeft daar een verklaring voor. In Yokohama viel ook een voortzetting van een eerder ingezette trend waar te nemen: voor tropisch hout blijft Azië de belangrijkste markt. In dit Bos en Hout Bericht een verslag van de marktdiscussies tijdens beide vergaderingen.

1995 nr. 12

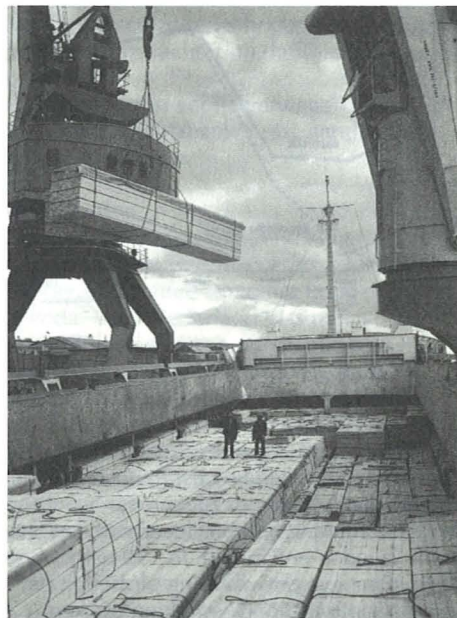
S
B
H

STICHTING BOS EN HOUT

TIMBER COMMITTEE

Economische situatie

Traditioneel beginnen de marktdiscussies van het Timber Committee met een overzicht van de belangrijkste economische ontwikkelingen in Europa en Noord-Amerika. Deze zijn immers een belangrijke indicator of verklaring voor ontwikkelingen die zich in het houtverbruik hebben voorgedaan of zich naar verwachting nog zullen gaan voordoen.

Nederland betreft ca. 90% van de behoefte aan gezaagd hout van de internationale markt

Paul Rayment van de directie Economic Analysis and Projections van de Economische Commissie voor Europa (ECE) van de VN toonde zich bezorgd over de koers van de huidige ontwikkeling: "de economische groei daalt sneller dan

verwacht mag worden op grond van de normale economische cyclus". Volgens Rayment zijn de rentestand en de huidige wisselkoersen de belangrijkste oorzaken van deze daling. Vooral landen die een sterke binding hebben met de Duitse markt laten nu een afnemende groei zien. De daling komt na een opvallend sterke opleving van de belangrijkste Westeuropese economieën. (Na de diepe recessie aan het begin van de jaren negentig was de economische groei in 1994 in deze landen gestegen tot 3,5%). Noord-Amerika was Europa daarin overigens al voorgegaan en zag haar economie in 1994 weer afvlakken. Opvallend was verder dat de meeste Oosteuropese landen gemiddeld nog sneller groeiden, terwijl de Russische economie minder snel daalde dan verwacht. Voor 1995 verwacht de ECE volgens Rayment af te sluiten met een verdere afvlakking van de economische groei in de Westeuropese landen. De gevolgen hiervan beginnen inmiddels zichtbaar te worden. Zo denkt Duitsland bijvoorbeeld dat de groei van de woningbouwproductie zal dalen van 12% in 1994 naar slechts 2% dit jaar. Nederland deed het economisch gezien iets minder dan gemiddeld. In 1994 was de groei niet hoger dan 2,5%. Daar staat echter tegenover dat de groei voor 1995 naar verwachting 2,75% zal bedragen en daarmee iets hoger dan het gemiddelde (2,5%) in Europa zal uitkomen. Vervolgens bespraken een vijftiental sprekers de marktontwikkelingen binnen de verschillende houtmarktsegmenten.

Rondhout

De Europese rondhoutmarkt heeft een aantal bewogen jaren achter de rug. Was er in 1993 nog sprake van een sterke daling van de vraag naar rondhout, nog geen jaar later was de situatie geheel anders. Dit geldt zowel voor het zaaghout (stammen)

als het vezelhout. In figuur 1 is deze ontwikkeling voor beide rondhout-sortimenten weergegeven. De sterk groeiende vraag heeft natuurlijk zijn uitwerking op de houtprijzen niet gemist. Vrijwel alle rondhoutsortimenten stegen fors in prijs, een ontwikkeling die nu al weer over zijn hoogtepunt heen is.

Vezelhout

De grootste dynamiek vertoonde de markt van het vezelhout. Hier deden zich ontwikkelingen voor waarvan de gevolgen voor de totale rondhoutmarkt maar moeilijk zijn aan te geven. Structurele veranderingen als gevolg van het toenemend gebruik van oud papier, maar ook de snel gestegen inzet van houtchips zouden tot een daling van de vraag naar rondhout hebben moeten leiden. Het tegendeel is echter waar. Het verbruik van vezelhout is in drie jaar tijd met bijna 20% gestegen, terwijl ook het verbruik van houtchips met bijna 15% is gestegen. Deze stijgingen zijn voor een belangrijk deel veroorzaakt door een sterk toegenomen productie van papier, maar ook door de sterk toegenomen productie van spaan- en MDF-platen. Wat dit laatste plaatmateriaal betreft is de Europese productiecapaciteit binnen vier jaar verdubbeld en voorziet Ward C. Williams, hoofdredacteur van het blad 'MDF: the world of Medium Density Fiberboard', nog een verdere groei. Volgens Williams zal dit onvermijdelijk tot overproductie leiden: "Europa's grootste probleem tot het einde van deze eeuw zal het vinden van nieuwe toepassingen en

moment eerder de neiging te dalen dan te stijgen. Volgens João Soares van de Portugese pulpproducent Soporcel is er momenteel "teveel vezelhout en pulp in de pijplijn". Hij voorspelde overigens wel dat er binnen 10 jaar opnieuw sprake zal zijn van schaarste aan vezelhout op de Europese markt.

Zaaghout

Ook voor het zaaghout geldt dat de oogst uit het Europese bos onvoldoende was om aan de eigen vraag te voorzien. Na de stormachtige groei in 1994 verwachten de meeste Europese landen dat de oogst en het verbruik van zaaghout dit jaar gestabiliseerd zal zijn. De oogst van naaldhoutstammen zal daarbij in 1995 iets teruglopen en zal in 1996 nog verder dalen. Deze ontwikkeling wordt ingegeven door de te verwachten teruglopende vraag naar gezaagd hout. De vraag naar loofhout zal daarentegen ook in 1996 op een hoog niveau blijven.

Gezaagd hout

Nederland importeert jaarlijks grote hoeveelheden gezaagd hout en andere halffabrikaten, zoals bijvoorbeeld plaatmaterialen. Wat gezaagd hout betreft kunnen we slechts voor 10% in onze eigen behoefte voorzien. De rest zullen we dus van de internationale markt moeten betrekken.

Zoals al opgemerkt bij het zaaghout klom de markt van het gezaagde hout in 1994 snel uit het dal, waar het twee jaar eerder was terecht gekomen. In de moeilijke

opnieuw in de problemen kwamen. Inmiddels is de prijs voor het gezaagde hout aanzienlijk aangepast en probeert men overtollige voorraden zo snel mogelijk van de hand te doen. Dit gaat uiteraard niet zonder de nodige financiële aderlatingen. Volgens het Timber Committee zal de vraag naar gezaagd hout voor 1995 weliswaar redelijk op pijl blijven, maar in 1996 met circa 2% te dalen t.o.v. het piekjaar 1994. Opvallend is dat Europa na 1995 weer een netto exporteur van gezaagd naaldhout wordt. In figuur 2 is deze ontwikkeling weergegeven. Voor loofhout verwacht men een stabiele tot licht stijgende vraag en productie. Europa zal wat dit halffabrikaat betreft netto-importeur blijven.

Baltische Staten

Speciale aandacht ging uit naar de ontwikkelingen in de nieuwe Baltische Staten: Estland, Letland en Litouwen. Hier is de houtproductie de laatste jaren zeer sterk toegenomen. Vooral de productie van gezaagd hout is in drie jaar tijd bijna verdubbeld tot 2,9 miljoen m³. Het Timber Committee verwacht echter dat deze groei zal afvlakken omdat de capaciteitsgrenzen in deze landen inmiddels zijn bereikt.

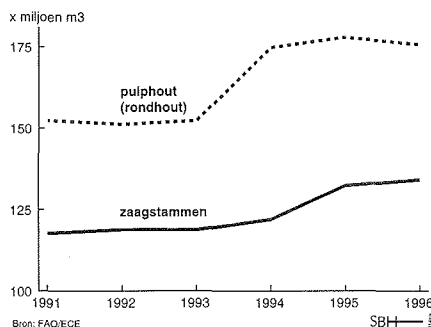
Nederland is de laatste jaren steeds meer hout uit deze staten gaan halen. De invoer van gezaagd hout steeg van enkele honderden m³ per jaar naar ruim 40.000 m³ in 1994.

Rusland

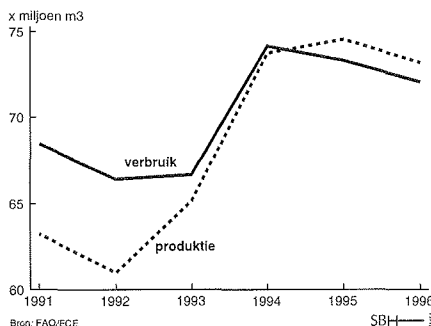
De slapende woudreus Rusland was dit jaar opvallend vertegenwoordigd. Na jaren van onduidelijkheid en onzekerheid presenteerde de Russische vertegenwoordiger Viatcheslav Sokolov van de Russische Unie van Houtexporteurs recente statistische overzichten. Bovendien was er voor alle deelnemers een goed verzorgd en leesbaar marktrapport beschikbaar, waaruit duidelijk blijkt op welke schaal de Russische productie in de afgelopen jaren is gedaald. In tabel 1 zijn enkele belangrijke kentallen voor de Russische Federatie terug te vinden. Het resultaat van deze ontwikkeling is weerspiegeld in de internationale houtmarkt. Zo liep de export van gezaagd naaldhout van de Russische Federatie terug van 9,5 miljoen m³ in 1991 naar 5,9 miljoen m³ in 1994. De grootste invloed van deze daling is echter in de voormalige USSR-staten zelf terug te vinden. Sommige voormalige USSR-staten krijgen nauwelijks meer hout aangevoerd uit de Russische Federatie.

Ook Nederland kreeg hiermee te maken: tussen 1988 en 1994 halveerde de invoer van gezaagd hout uit de voormalige Sovjet Unie.

Het binnenlandse verbruik van de Russische Federatie is echter nog veel sterker gedaald, van maar liefst 60 miljoen m³ in 1988 naar slechts 18 miljoen m³ nu. Deze cijfers geven aan dat Rusland op dit

Figuur 1
Europa: Verbruik zaaghout en pulphout

Figuur 2
Europa: Productie en verbruik gezaagd naaldhout

markten voor MDF zijn". Voorbeelden kunnen zijn de productie van speciale produkten (deuren, kozijnen, draaiwerk) uit MDF maar ook toepassingen in constructies. Hij waarschuwde er wel voor dat deze nieuwe toepassingen ten koste zullen gaan van de traditionele materialen zoals gezaagd hout.

In de plotseling sterk gestegen vraag naar vezelhout kon het Europese bos onvoldoende voorzien. Dit leidde niet alleen tot een hogere invoer van buiten Europa (Baltische Staten), maar ook tot een aanzienlijke prijsstijging. De vezelhoutprijzen hebben het niveau van 1990 echter nog niet bereikt en zullen dit naar alle waarschijnlijkheid nu ook niet bereiken. De prijzen hebben op dit

beginjaren negentig was er niet alleen sprake van een diepe recessie, maar ook van dramatische aanpassingen van valuta in de belangrijke houtproducerende landen zoals Zweden en Finland. In 1994 sloeg deze negatieve ontwikkeling plotseling om in groot optimisme. De markten trokken aan, zagerijen gingen meer hout zagen en handelaren legden grote voorraden aan. Blijkbaar was men in de veronderstelling dat de vraag naar gezaagd hout op een hoog niveau zou blijven. Overigens niet geheel onlogisch als we uitgaan van een 'normale' economische cyclus. Zoals eerder gemeld ontwikkelde de Europese economie zich echter onverwacht anders, waardoor veel zagerijen en handelaren

moment moeilijkheden ondervindt om in zijn eigen houtbehoefte te kunnen voorzien. Toch denkt Sokolov dat de situatie zich stabiliseert en dat het dal bereikt is. Hij wees echter wel op de explosieve stijging van de transportkosten in de Russische Federatie. Als voorbeeld gaf hij de kosten aan voor het vervoer van 1 m³ hout per spoor over een afstand van 2000 km. Per september van dit jaar moet men daar maar liefst US\$ 26,4 voor betalen, een stijging van meer dan 200% in één jaar tijd! Vervolgens rekende hij voor dat uitgaande van een verkoopprijs van US\$ 140 per m³ er slechts US\$ 59 overblijft om de productie- (oogst-, herbebossings- en zaagkosten) en overheadkosten te dekken. Sokolov: "dit bedrag is absoluut te laag om rendabel te kunnen werken en de noodzakelijke investeringen te doen" Hieruit blijkt dat het in grote delen van het Russische bos uit economisch oogpunt niet rendabel zal zijn om hout te oogsten. Alleen drastische prijsstijgingen van hout zullen hier de exploitatie van bossen mogelijk maken. Op de korte termijn zijn deze echter niet te verwachten.

Voor Nederland zal Rusland voorlopig dus nog een slapende woudreus blijven!

Hongarije

Een tweede opvallende Oosteuropiaan was Dr. Zsolt Kovács uit Hongarije. Hij presenteerde enkele interessante cijfers over de productie van gezaagd loofhout in zijn land. Wat uiteraard opviel in zijn presentatie, was de rol van Robinia. In Nederland is deze houtsoort in de belangstelling gekomen als alternatief voor tropisch hout. Robinia is een duurzame houtsoort die bovendien goede mechanische houteigenschappen heeft. De beschikbaarheid is echter beperkt en concentreert zich vooral in Hongarije, waar men inmiddels een langjarige ervaring heeft met de teelt en verwerking. Enkele belangrijke kentallen zijn in tabel 2 opgenomen. Wat opvalt is het geringe aandeel zaaghout in de totale oogst (20%) en het zeer lage zaagrendement (25.000 m³ gezaagd hout uit 190.000 m³ rondhout). Geheel onlogisch is dit niet want: "Robinia oogsten wij in Hongarije na 30 jaar, dan hebben de bomen een diameter van maar 30 cm", aldus Kovács.

Prognoses tot 2020

Aan het slot van de marktdiscussies presenteerde Kit Prins van het Timber Committee de eerste resultaten van de toekomststudie naar de houtmarktontwikkelingen in Europa: "European Timber Trends and Prospects towards 2020 (ETTS V)". Aan deze studie hebben de meeste Europese landen, de USA en Canada de afgelopen vijf jaar meegewerkt. Naast Zweden, Finland en de USA heeft ook Nederland een belangrijke rol gespeeld bij het uitwerken van deze studie. De SBH heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het opstellen van verschillende modellen waarmee deze

studie werkte. De studie is vooral bedoeld als hulpmiddel bij het formuleren van het bos- en houtbeleid in de verschillende Europese landen. De tijdshorizon van de studie kent twee mijlpalen: 2005 en 2020. Zij gaat voorts uit van een groot aantal aannames die door de landen zelf zijn geformuleerd. Samengevat leidt dit tot het volgende beeld voor het jaar 2020:

- Het bosoppervlak stijgt met 5 miljoen ha tot 145 miljoen ha, vooral in de vorm van hoogproductieve houtplantages.
- De gemiddelde houtvoorraad per ha stijgt van 141 naar 174 m³
- De oogst zal weliswaar met 20% toenemen, maar zal niet meer dan 77% van de bijgroei zijn.
- Bijna de helft van het geoogste hout krijgt een energetische bestemming.
- Het hergebruikpercentage van oud papier zal stijgen van 37 naar 49%.
- Tot 2020 zal de gemiddelde economische groei 1,8% per jaar bedragen.

Het marktmodel laat vervolgens de gevolgen voor de Europese houtmarkt zien. Voor alle houtprodukten geldt dat de Europese afhankelijkheid van houtproducenten buiten Europa verder zal toenemen. Dit geldt ook voor papier waar Europa nu nog een netto-exporteur van is. Uitgedrukt in m³ rondhout zal Europa aan houtprodukten in 2020 netto 10 miljoen m³ meer importeren dan de 67 miljoen m³ die zij in 1990 al importeerde. Omdat de onzekerheid over de beschikbaarheid van dit hout buiten Europa toeneemt riep Prins de aanwezigen op om "extra inspanningen te leveren om de houtoogst in het Europese bos te verhogen. De huidige oogst blijft ver achter bij de fysieke potenties". Het eindrapport zal halverwege 1996 verschijnen en zal zeker nog aandacht krijgen.

Certificering

Houtcertificering is momenteel het onderwerp van veel discussies. Ook bij het Timber Committee stond het hoog op de agenda. Voor Nederland was het bovendien een bijzonder agendapunt, omdat het afgelopen jaar onder haar voorzitterschap een team van specialisten uit 16 Europese landen en van de FAO zich bezig hield met de ontwikkelingen en mogelijke gevolgen van het certificeren van hout. Het team bracht nu in de vorm van een tussenrapportage haar verslag uit. Hun opdracht was:

- informatie verzamelen en analyseren over certificering van de herkomst van hout en
- het in beeld brengen van de belangrijkste gevolgen voor de bos- en houtsector aan de hand van een toekomstscenario.

Diverse initiatieven

Voorzitter Rob Busink, werkzaam bij Directie Natuurbeheer van het ministerie van LNV, gaf in zijn tussenrapportage aan dat er in verschillende Europese en

Noordamerikaanse landen diverse initiatieven zijn om certificeringsschema's op te stellen voor duurzaam geproduceerd hout. Deze initiatieven blijken zeer verschillend van karakter te zijn: sommige betreffen alleen het certificeren van bosbeheer; andere alleen het certificeren van het geïmporteerde (duurzaam geproduceerde) hout en de produkten die men daarvan maakt. Ook de initiatiefnemers verschillen opvallend: overheid, bedrijfsleven en milieubeweging. Daarnaast verschilt ook de houding ten aanzien van certificeren sterk per land. In Frankrijk en Portugal bijvoorbeeld, heeft de sector zelf geringe belangstelling voor certificering. Ook is er in veel landen geringe publieke belangstelling voor certificering. Uit de verzamelde informatie blijkt bovendien dat het onzeker is dat er binnen een paar jaar een aanzienlijke hoeveelheid gecertificeerd hout op de markt beschikbaar zal zijn.

Tabel 1

Output van de Russische Federatie

	Verandering 1988-1994 in %
Houtoogst	- 65,5
Productie van:	
- gezaagd hout	- 63,8
- triplex	- 48,5
- spaanplaat	- 52,2
- pulp	- 61,3
- papier	- 58,5

Tabel 2

Robinia in Hongarije

Oppervlakte	202.125 ha
Oogst	1 miljoen m ³
w.v. zaaghout	100.000 m ³
dun zaaghout	90.000 m ³
overig	350.000 m ³
brandhout	460.000 m ³
Productie gezaagd hout	25.600 m ³
Export gezaagd hout	12.000 m ³
Export prijs gezaagd hout	211 US\$/m ³

Tabel 3

Belangrijkste exporteurs van tropisch hout in 1994

	x1000 m ³ r.e.*	%
Wereld totaal	63.834	100
w.v. Maleisië	24.934	39
Indonesië	20.939	33
Brazilië	4.549	7
Papua Nieuw-Guinea	3.105	5
Gabon	1.810	3
Kameroen	1.697	3
(Nederland)	259	0)

(Bron: ITTO; SBH)

* r.e. = rondhoutequivalenten

Tabel 4

Belangrijkste importeurs van tropisch hout in 1994

	x1000 m ³ r.e.*	%
Wereld totaal	59.198	100
Tropische landen totaal	8.603	15
w.v. Thailand	6.069	10
Filippijnen	918	2
Maleisië	888	2
Niet-tropische landen totaal	50.594	85
w.v. Japan	19.644	33
China	6.218	11
Taiwan	5.847	10
Korea	5.166	9
USA	2.139	4
(Nederland)	1.354	2)

(Bron: ITTO; SBH)

* r.e. = rondhoutequivalenten

Twee scenario's

Om de mogelijke gevolgen op de lange termijn aan te kunnen geven heeft het team twee scenario's ontwikkeld die doorlopen tot 2010:

I 60-80% van de vraag zal bestaan uit hout afkomstig uit gecertificeerde bossen.

II Slechts 10-20% van de vraag zal uit dit gecertificeerde hout bestaan.

De belangrijkste factoren die vraag, aanbod en snelheid van de introductie van gecertificeerd hout bepalen, zijn volgens het team:

- De omvang en duur van de vraag naar gecertificeerd hout.
- Het economische belang voor de bosbouwsector.
- De eisen aan duurzaam bosbeheer.
- Eigendomsstructuur van het bos en grootte van de bosondernemingen.
- De mate waarin aangelegd (niet-natuurlijk) bos kan worden gecertificeerd.
- Het huidige niveau van bosbeheer.
- De kosten van certificering.
- Certificering van materialen die met hout concurreren (kunststof, staal, aluminium).

Veel onzekerheden

Bovengenoemde punten bepalen in belangrijke mate welk scenario zich kan voltrekken. Het grote aantal factoren, de verschillende uitgangssituaties in landen en de mate van betrokkenheid van de overheid leiden er bovendien toe dat de acceptatie en toepassing van certificering door producenten sterk zal verschillen. Over het effect van certificering op de houtmarkt kon het team nog geen uitspraken doen. Busink: "Het ontbreekt het team aan voldoende praktijkervaring over de bereidheid van de consument om meer voor gecertificeerd hout te betalen".

Verskillende visies

Bij de discussie over het rapport was het opvallend dat er verschillende visies bestaan over de betrokkenheid van de overheid: sommige landen wilden een duidelijke coördinerende rol van de overheid, andere zagen geen rol voor de overheid weggelegd, maar alleen voor het

De transportafstanden in de Russische Federatie zijn groot en dus kostbaar

bedrijfsleven.

Een ander discussiepunt was of certificering noodzakelijk is: vooral Zuideuropese landen met veel klein, particulier bosbezit zien certificering als een potentiële kostenpost voor de beseigenaren. Andere landen daarentegen zien certificering van

hout als een marktontwikkeling en willen daar snel op inspelen.

Het Timber Committee besloot tijdens de latere discussie over het werkprogramma om certificering als één van de activiteiten met de hoogste prioriteit op te nemen. Bovendien besloot men het tussenrapport verder uit te werken en te actualiseren, zodat de Europese Bosbouw Commissie van FAO en het Timber Committee het eindrapport het volgend jaar tijdens de gezamenlijke vergadering kan bespreken.

INTERNATIONAL TROPICAL TIMBER ORGANIZATION (ITTO)

Tropisch hout

De ITTO maakte tijdens de afgelopen ledenbijeenkomst de voorlopige cijfers bekend over de wereldmarkt in tropisch hout. De definitieve cijfers zullen in de loop van januari verschijnen.

Wereldmarkt

De voorlopige cijfers geven een voortzetting van een eerder ingezette trend te zien. Zo is de wereldmarkt van tropisch hout de laatste jaren redelijk constant gebleven. Aziatische landen zijn veruit de belangrijkste producenten. De export door producentenlanden van alle tropisch houtproducten en de import door consumentenlanden daalt gestaag. Zo exporteerden de tropische landen in 1991 in totaal nog netto 45% van het geoogste hout terwijl dat in 1994 verder daalde tot 40%, bij een oogst die gelijk bleef! De export geeft een duidelijke verschuiving te zien: die van rondhout daalde sterk terwijl de export van triplex snel steeg. Uit deze ontwikkeling kunnen we twee belangrijke conclusies trekken:

- Tropisch hout wordt steeds meer in de tropische landen zelf gebruikt in plaats van in de rijke consumentenlanden.
- Landen in de tropen gaan zich steeds meer toeleggen op de export van producten met een hogere toegevoegde waarde. In deze context is het illustratief dat Maleisië, een land dat veruit de belangrijkste exporteur is van gezaagd tropisch hout, plannen heeft om na 2000 geen gezaagd hout meer te exporteren uit de deelstaat 'Peninsular Malaysia'. In Maleisië is nu al een ontwikkeling zichtbaar waarbij het rondhout in toenemende mate naar de triplexindustrie gaat, waardoor de zaagindustrie bij tijd en wijle te maken heeft met een (te) krap aanbod van stammen.

Een andere opvallende ontwikkeling is dat Brazilië zich steeds meer als exporterend land gaat positioneren. Tot en met 1991 exporteerde Brazilië in verhouding tot de oogst geringe hoeveelheden. Na die tijd heeft Brazilië geleidelijk de oogst verhoogd en de export van gezaagd hout en triplex sterk opgevoerd. Tot voor kort had het land veel bos en een geringe buitenlandse handel. Nu Brazilië zich nadrukkelijk als exporteur gaat profileren lijkt het erop dat de wereldhandel in tropische hout er een

belangrijke speler bij krijgt (zie tabellen 3 en 4).

Nederland

De totale Nederlandse import van tropisch hout neemt de laatste jaren pas af. De daling komt geheel voor rekening van gezaagd hout en triplex. Zoals tabel 2 laat zien is de Nederlandse rol als importeur van tropisch hout bescheiden. Ten opzichte van 1993 daalde in 1994 de import, terwijl een aantal andere Europese landen, zoals bijvoorbeeld Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, juist méér importeerden.

AFSLUITEND

De internationale houtmarkt blijft volop in beweging. De sterke opgaande lijn die zich in 1994 manifesteerde, heeft zich slechts gedeeltelijk in 1995 kunnen voortzetten. Vooral in het tweede helft van dit jaar bleek er meer hout in de 'pijplijn' te zitten dan de markt op dat moment kon opnemen. De prijzen van vrijwel alle houtproducten zijn hierdoor onder druk gekomen. Over de nabije toekomst heerst bij de deskundigen grote onzekerheid. Waren deze grote voorraden het gevolg van een tijdelijke overproductie of is er sprake van een tegenvallende ontwikkeling van de vraag? Deze onzekerheid wordt nog groter doordat 'nieuwe urbane grondstoffen', zoals oud papier en oud hout vaker als grondstof voor de productie van papier en plaatmaterialen dienen. Verder kan ook de discussie over het certificeren van hout uit duurzaam beheerde bossen tot aanzienlijke aanpassingen op de houtmarkt leiden. De mate waarin dit zal gebeuren blijft vooralsnog onduidelijk. Wat het tropische hout betreft laten de laatste cijfers zien dat de Nederlandse import fors is gedaald en dat de export van de tropische producenten in toenemende mate bestaat uit bewerkte producten, zoals gezaagd hout en triplex. Opnieuw blijkt dat de tropische landen zelf steeds meer de eindgebruiker van hun eigen produkt zijn!

Ir R.C. de Boer

Ir L.J.M. Dielen

Met medewerking van Ir R. Busink

© Stichting Bos en Hout - ISSN: 1382-1113

SBIH STICHTING BOS EN HOUT

Stichting Bos en Hout
Bosrandweg 5
Postbus 253,
6700 AG Wageningen
tel.: 0317 - 424666
fax: 0317 - 410247
E-mail: mail@sbh.nl